

Analysplan 2020-2022

Analys och utvärdering för kulturpolitikens utveckling

Postadress: Box 1001, 405 21 Göteborg

Besöksadress: Södra Vägen 54

Telefon: 031-395 20 00

E-post: info@kulturanalys.se

Webbplats: www.kulturanalys.se

© Myndigheten för kulturanalys 2020

Formgivning: Södra tornet kommunikation

Foto: Mostphotos: Steve Mann, Fredric Sommer,
Mafalda, Haq, Tommy Von Knorring,
Niclas Fuglesang Geuken

Förord

Myndigheten för kulturanalys har regeringens uppdrag att utvärdera, analysera och redovisa effekter av förslag och genomförda åtgärder inom kulturområdet. Vårt övergripande mål är att ge ett reellt bidrag till utvecklingen av kulturpolitiken och vara ett stöd för regeringen och andra aktörer och därmed skapa bättre förutsättningar för verksamma inom kultursektorn. Detta ska göras med utgångspunkt i de kulturpolitiska målen.

Denna analysplan anger utgångspunkterna för hur verksamheten utformas. Planen innehåller övergripande förhållningssätt och redovisar grunderna för hur olika analyser och utvärderingar prioriteras. Kulturanalys verksamhet delas in i fyra huvudområden och de centrala frågeställningarna inom varje område diskuteras. Syftet med denna analysplan är att presentera hur Kulturanalys har valt att se på sitt uppdrag, hur uppdraget växlar över i verksamhet och vilka överväganden som är betydelsefulla i vår långsiktiga inriktning och organisering. Analysplanen revideras vart tredje år.

För mer specifika kulturpolitiska delområden har ett antal strategier eller planer tagits fram. De redovisar centrala frågeställningar inom ramen för Kulturanalys uppdrag så som det beskrivs i myndighetens instruktion. Den konkreta verksamheten i form av projekt och aktiviteter slås fast i Kulturanalys årliga verksamhetsplan. Analysplanen, strategierna och verksamhetsplanen bidrar därmed samlat till kontinuitet för vår verksamhet.

Sverker Härd
Direktör

Innehåll

Förord	3
Utgångspunkter för Kulturanalys verksamhet	6
Kulturanalys uppdrag	6
Vägledande för vårt arbete.....	6
Kulturanalys verksamhetsområden.....	8
Uppföljning av de kulturpolitiska målen.....	14
Prioriteringsgrunder	17
Styrdokument för Myndigheten för kulturanalys	20
Regeringens styrdokument	20
Analysplan.....	20
Strategier.....	20
Verksamhetsplan.....	20
Publikationer	21
Statistik och kulturvanor	21
Utvärdering och analys.....	22
Kulturanalys Norden.....	24

Utgångspunkter för Kulturanalys verksamhet

Kulturanalys uppdrag

Kulturanalys verksamhet bestäms av myndighetens instruktion och regleringsbrev. I dessa styrdokument anges den huvudsakliga förväntan på myndigheten och specifika uppdrag. Denna analysplan tar utgångspunkt i uppdraget så som det formuleras i instruktion och regleringsbrev.

Kulturanalys har regeringens uppdrag att utvärdera, analysera och redovisa effekter av förslag och genomförda åtgärder inom kulturområdet. Detta ska göras med utgångspunkt i de kulturpolitiska målen. Uppdraget är omfattande i relation till resurserna och det är nödvändigt att göra prioriteringar och fokusera på det som är mest relevant. Kulturanalys har också i uppdrag att bistå regeringen med stöd och rekommendationer för att utveckla den statliga kulturpolitiken. Vår ambition är att ge ett reellt bidrag till utvecklingen av kulturpolitiken, vara ett stöd för regeringen och därmed skapa bättre förutsättningar för verksamma inom kultursektorn.

Analysplanen tydliggör verksamhetsmål och hur vi har valt att lösa uppdraget och lägga upp verksamheten med utgångspunkt i det uppdrag som har formulerats. Texten redogör för vårt förhållningssätt och vilka områden och arbetssätt som prioriteras. Dessa är kopplade till en idé om vilken kunskap som bäst utgör ett stöd i utvecklingen av politiken och kulturområdet. I denna text förs också en diskussion om vilka grunder och kriterier som ska ligga till grund för värdering och rekommendationer. Syftet är att skapa en struktur i Kulturanalys analys- och utvärderingsverksamhet, ge vägledning för prioriteringar och bidra till kontinuitet och långsiktighet.

Vägledande för vårt arbete

Kulturanalys verksamhet baseras på fem övergripande förhållningssätt. De ska ses som en vägledning för hur verksamheten utformas och vilka värden som är särskilt väsentliga att upprätthålla i ett policyrelevant kunskapsbygge.

Bred belysning av kulturområdet

Vi eftersträvar en bred belysning av kulturområdet. Utvärdering och analys är en del av styrningen av ett politikområde. Att fokusera på vissa delar av kulturområdet men inte på andra kan leda till en avgränsning av kulturbegreppet, vilket i sin tur kan uppfattas som en styrsignal. Stödet till politikutveckling och debatten om kulturen riskerar att bli snäv. Kulturanalys ambition är i stället att över tid ta fram studier som synliggör trender och effekter av statlig kulturpolitik som ger ett brett underlag.

Ambitionen att belysa kulturpolitikens centrala frågor ska ses ur ett flerårsperspektiv. Det finns inga möjligheter att belysa kultursektorns utveckling, systemförändringar och satsningar över hela politikområdet varje verksamhetsår.

Kunskapsintresse är överordnat metodval

Vi låter metodval vara underställt kunskapsintresse och analysfråga. Det är väsentligt att upprätthålla en balans mellan kvalitativa och kvantitativa metoder. Något förenklat kan kvantitativa metoder sägas ge större möjligheter till generella belysningar medan kvalitativa metoder skapar förutsättningar för förståelse och kausalitet. Metoderna kompletterar varandra. En anpassad, balanserad och varierad metodologi ger en förädlad analys och en relevant bild av kulturpolitikens effekter, kulturlivets utveckling och kulturens värde.

Oberoende och kompetens

Nyttan av Kulturanalys analyser och utvärderingar är beroende av kvaliteten i datamaterial, undersökningsdesign, metoder och analyser. Kulturanalys arbetar med vetenskapliga metoder och medarbetarna har hög kompetens inom utvärdering och analysmetoder. Metodutveckling är en del av myndighetens kärnverksamhet. Forskningsbevakning och forskningsanknytning är en integrerad del av verksamheten. Arbetssättet garanterar ett oberoende – inom ramen för vårt uppdrag – i förhållande till frågeställningar, intressen och aktörer inom kulturområdet och till de myndigheter som genomför den statliga kulturpolitiken. I syfte att upprätthålla kvaliteten i arbetet arbetar Kulturanalys aktivt med vårt vetenskapliga råd som ger vägledning och synpunkter.

Dialog och samverkan

Vi eftersträvar ett arbetssätt som är lyssnande och interaktivt med kultursektorn, men utan att ge avkall på kriterierna för utvärdering och metodologi. En dialog med aktörer som är verksamma inom kulturområdet och en närvaro i olika sammanhang skapar förutsättningar för att förstå data och ställa de mest relevanta utvärderingsfrågorna. En sådan närhet till verksamheten och dialog med de verksamma ger också ett bättre stöd för policyrelevanta och utvecklingsorienterade analyser.

Det är vår ambition att samverka med andra myndigheter inom kultursektorn och med myndigheter och aktörer i politikområden som angränsar till kultursektorn, exempelvis inom barn- och ungdomsområdet, integrationspolitiken och utbildning och folkbildning. Utöver att ett sådant arbetssätt stärker kvaliteten och relevansen i Kulturanalys rapporter, hoppas vi också att därmed kunna bidra till en ökad samordning inom och mellan olika politikområden och inom förvaltningen.

Politisk relevans och vägledning

Vi har i uppdrag att bidra med rekommendationer för att utveckla den nationella politiken på kulturområdet. Men också den regionala och kommunala nivån är viktig i kulturpolitiken. Analyserna strävar därför efter att vara tillgängliga och till stöd för den nationella politiken och för regionala och kommunala aktörer. De ska kunna vara ett avstamp för politiska åtgärder eller belysa politiskt angelägna frågor. Politiska vägvalsfrågor och effekter av olika politiska initiativ ska belysas om det är möjligt och rekommendationer om styrning och utveckling av politiken ska skrivas fram när analyserna ger starkt stöd för detta. Just detta är ett centralt kriterium – rekommendationerna ska vila på empirisk grund. Lägesbedömningar och återkommande återkopplingar av utvecklingen till de nationella kulturpolitiska målen är en central del av detta arbete.

Kulturanalys verksamhetsområden

Statistik och kulturvanor

Kulturanalys har ansvaret för merparten av den officiella statistiken inom ämnesområdet kultur och fritid. Kulturanalys har därmed i uppdrag att utveckla en nationell uppföljningsstatistik inom kulturområdet och att genomföra kulturvaneundersökningar. Uppföljningsstatistiken och kulturvaneundersökningarna skapar en infrastruktur för att följa utvecklingen inom kulturområdet, möjliggör analyser och forskning av både Kulturanalys och andra aktörer, samt ger ett underlag för debatt om kulturpolitik och kulturpolitiska åtgärder. Kulturanalys redovisar och utvecklar statistik inom följande områden:¹

- Museer
- Samhällets kulturutgifter
- Film
- Kulturmiljövård
- Scenkonst
- Bild och form
- Kulturvanor

Visionen är att Kulturanalys publicerar på en samlad webbplats både egen framtagen statistik samt statistik från andra källor, som så långt det är möjligt, täcker hela kulturområdet. Statistiken som insamlas är en relevant och användbar kunskapskälla för målgrupperna och för myndighetens egna analyser och uppdrag. Myndigheten har ett välutvecklat system för inhämtning och bearbetning av kvantitativa data för interna behov och för extern publicering. Efterfrågad statistik tillgängliggörs så snart det är möjligt och med god kvalitet.

Den officiella statistiken regleras i lagen (2001:99) om den officiella statistiken, förordningen (2001:100) om den officiella statistiken (statistikförordningen) och i SCB:s föreskrifter och allmänna råd för offentliggörande m.m. av officiell statistik (SCB-FS 2002:16).

Inom vilka områden det ska finnas officiell statistik och vilka myndigheter som ska ansvara för den beslutas av regeringen. Den statistikansvariga myndigheten beslutar om statistikens innehåll och omfattning inom sitt område. Kulturstatistiken ska spegla både skapande (sysselsättning) och utbud, deltagande (användning) samt finansiering av kultur.

- Vad finns eller görs inom varje kulturområde (utbudet)?
- Vem eller vilka arbetar inom kulturområdet (sysselsättning)?
- Hur används och nyttjas kulturen (användning)?
- Hur finansieras kulturen?

¹ Under 2018 bereds också frågan om vilken myndighet/organisation som ska ha ansvaret för Filmstatistiken. I underlagen till denna beredning har Kulturanalys tagits upp som ett alternativ.

Uppgiftslämnandet ska göras så enkelt som möjligt. Kulturanalys strävar efter att så långt som möjligt använda befintliga datakällor eller att samordna myndighetens statistikuppgifter med andra relevanta datainsamlingar. Statistiken ska offentliggöras så snart som den är framställd. Officiell statistik ska finnas för allmäninformation, utredningsverksamhet och forskning. Statistiken ska produceras regelbundet, vara bestående över tiden och av allmänt intresse, även för framtiden. Den ska vara objektiv och allmänt tillgänglig.

Datainsamlingen ska vara så effektiv som möjligt. Den statistik som samlas in avser grundläggande uppgifter som så gott det är möjligt ska följas över tid. Mer data kan samlas in för specialstudier i anknytning till myndighetens övriga uppgifter. Det är viktigt att endast data som har en nytta för användaren samlas in. Uppgiftslämnaren ska belastas så lite som möjligt. Administrativa data ska användas där så är möjligt. Statistiken ska publiceras så snart som möjligt efter det att den är sammanställd. Målet är att så mycket som möjligt av uppgifterna även publiceras som öppna data.

Infrastruktur för mikrobaserad kulturstatistik

Fördjupade analyser med fokus på långsiktiga trender, komplexa samband, effekter och specifika frågeställningar har större potential att bidra med relevant kunskapsstöd. Det finns också behov att snabbt och flexibelt ta fram underlag och analyser kopplade till aktuella frågor och politiska processer.

Kulturanalys ambition är därför att eftersträva en infrastruktur för mikrobaserad kulturstatistik som möjliggör såväl långsiktiga statistikunderlag som fördjupade avgränsade analyser och snabba policyrelevanta statistikrapporter. En sådan infrastruktur baseras på tre delar:

- Direkt access till registerdata via MONA-uppkoppling
- IT-plattform för datainsamling av institutionell statistik, KDB
- Kulturvanedata från SOM-institutet

Kulturanalys har under senaste året successivt ökat användningen av registerdata hos SCB och kan redan nu göra analyser med avseende på kulturskapares bakgrund, utbildning, inkomstutveckling, kombinatörer och företagande. Institutionsdata ger möjlighet till analyser av exempelvis KKN och personalsammansättning vid offentliga och privata kulturinstitutioner. Registertillgången möjliggör bredare kopplingar mellan områden som demografi, utbildning, arbetsmarknad, migration och kultur. Mona-uppkopplingen innebär också en större kapacitet att utifrån befintliga registerdata på kort tid ta fram underlag till stöd för kulturdepartementet.

Kulturdatan KDB driftsätts första kvartalet 2020. KDB är en samordnad datainsamling som tillgodoser Kulturanalys behov av officiell statistik inom museer, scenkonst samt bild/form, Kulturrådets uppföljningsdata inom ramen för kultursamverkansmodellen samt regionernas behov av uppföljning. Den möjliggör också utveckling av nationell statistik inom kultursamverkansmodellens samtliga delområden samt kan användas för specifika enkätdatainsamlingar. En samordnad datainsamling innebär effektivt användande av offentliga resurser och minskar belastningen på uppgiftslämnare.

Kulturvanor belyser kulturpolitikens effekter på befolkningens deltagande i kulturen. SOM-data möjliggör också analyser kopplade till samhällets övergripande utveckling, livsvanor och socioekonomisk bakgrund, och är därför central i bedömningen av delaktighetsmålet. SOM-institutet har sedan 80-talet samlat in statistik om kulturvanor och statistikinsamlingen har successivt breddats och belyser stora delar av kulturbegreppet. Tillgång till mikrodata möjliggör fördjupad förståelse för kulturvanor och faktorer som är kopplade till kulturvanor.

Ambitionen under perioden 2020–2022 är att successivt utveckla och konsolidera arbetet med denna infrastruktur.

Utvärdering

Visionen är att utvärderingarna bidrar till bedömning av kulturpolitikens effekter, belyser kulturområdets utveckling i relation till de kulturpolitiska målen, har hög relevans för kulturpolitikiska frågeställningar samt är ett stöd för politiska åtgärder. En sammanhållen utvärderingsverksamhet rymmer därmed såväl omvärldsanalys och forskningsbevakning som mer specifika utvärderingar, lägesbedömningar och rekommendationer.

Omvärldsanalys och forskningsbevakning

Kulturanalys strävar efter att följa, belysa och analysera trender och utveckling, både nationellt och i andra länder samt i närliggande politikområden. Det innebär att Kulturanalys ska fånga och beskriva händelser och generella tendenser som påverkar kulturpolitiken, men framför allt syftar omvärldsanalys till att förstå och förklara på vilket sätt dessa påverkar kulturpolitiken. Vår ambition är därmed inte att enbart beskriva vad som händer, utan också att analysera och förstå varför det händer och på vilket sätt det kan ha betydelse för kulturpolitiken.

Arbetet med omvärldsanalys innebär dels att en löpande omvärldsbevakning sker genom mediebevakning inom ramen för specifika teman, dels ett aktivt deltagande på konferenser och seminarier samt externa kontakter och nätverk, dels utarbetandet av tematiska omvärldsanalyser som syftar till fördjupad analys inom ett mer avgränsat område eller i relation till en avgränsad fråga.

Det innebär att vi följer specifika frågor och undersöker vad som händer inom området, varför det händer och vilka konsekvenser de kan ha för kulturområdet och kulturpolitiken i Sverige. En långsiktig plan för vilka omvärldsanalyser som ska genomföras kan inte tas fram, det får avgöras från fall till fall och mot bakgrund av vad den löpande omvärldsbevakningen ger och de resultat som framkommer i andra analyser och i bevakningen av den kulturpolitiska forskningen. Tänkbara områden är trender inom förvaltningspolitiken, förändrade kulturvanor, effekter av digitalisering, andra länders kulturpolitiska satsningar, trender inom arbetsmarknad och i utbildningssystemen, samt förnyade finansieringsmetoder inom kulturområdet.

Forskningsuppdraget innebär att följa forskningen inom kulturområdet och utvärderingsområdet, såväl nationellt som internationellt. Ambitionen är att ta till vara den kulturpolitiska forskningen, sätta den i ett kulturpolitiskt sammanhang, samt aktivt informera om den senaste forskningen och bidra med kunskap som skapar förutsättningar för en utvecklad kulturpolitik.

Uppdraget knyter an till och stödjer Kulturanalys övriga analyser och utvärderingar. Kulturanalys strävar efter att ha god kunskap om den aktuella forskningen inom både kultur- och utvärderingsområdet. Detta skapar goda förutsättningar för att göra träffsäkra och användbara analyser, beställningar av kartläggningar och kunskapsöversikter, förstudier och utvärderingar, samt för att kunna kvalitetssäkra externa uppdrag och interna rapporter.

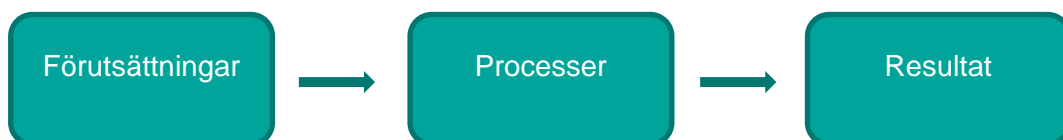
I praktiken innebär detta att vi söker upp och etablerar kontakter med relevanta forskningsmiljöer i främst Sverige och de nordiska länderna, men också internationellt, inventerar den forskning som utförs i Sverige och är relevant för Kulturanalys arbete, deltar i och rapporterar från aktuella vetenskapliga konferenser och nätverk. En del i detta är arbetet med Kulturanalys vetenskapliga råd som skapar kopplingar mellan olika forskningsområden, och som utifrån ett vetenskapligt perspektiv bidrar till att kvalitetssäkra myndighetens arbete med analyser, utvärderingar och statistik.

Utvärdering av statliga reformer och satsningar

Kulturanalys gör även analyser och utvärderingar med fokus på statliga reformer och insatser. Utformningen av utvärderingarna beror på i vilken fas reformer och satsningar befinner sig. Kulturanalys strävar efter att belysa funktionaliteten i befintliga system, genomförande, effekter och bedömning i relation till reformernas och satsningarnas syften och de kulturpolitiska målen.

Inom utvärderingsforskningen finns en rad modeller för att strukturera utvärderingar och analyser. Syftet här är inte att redovisa alla dessa, men en övergripande modell eller ett analyschema ger verksamheten en struktur som i sin tur är ett stöd när det gäller att precisera kunskapsintresse och utvärderingsfrågor. Modellen bidrar till att tydliggöra syftet med olika utvärderingar och analyser och är också vägledande när det gäller samband och tänkbara förklaringsfaktorer.

En enkel modell kan baseras på de sammanhängande kategorierna förutsättningar, processer och resultat. De tre kategorierna ger ett stöd för att upprätthålla bredden i den samlade verksamheten – vi vill belysa alla delarna men i olika skeden. Dessutom är schemat en vägledning för att designa utvärderingar beroende på i vilken fas en reform eller en satsning är. En tidig utvärdering bör fokusera på förutsättningar och processer. Resultat och effekter kan studeras först när reformen har genomförts och åstadkommit förändringar i organisation och arbetssätt. Vilka resultaten eller effekterna är kan delvis förklaras av hur reformen eller satsningen är konstruerad.

Förutsättningarna ges främst av de institutionella och resursmässiga ramverken. De kulturpolitiska målen är en del av den statliga styrningen och därmed en central del i förutsättningarna. Hit hör andra statliga regelverk, bidragssystem, övriga finansieringssystem och kulturområdets institutionella organisation. Den regionaliserade samverkansmodellens utformning och regelsystem är ett exempel på en systemförutsättning som i nästa fas påverkar både processer och resultat.

Processer sätter fokus på reformers och satsningars genomförande, arbetssätt, processer i kulturverksamheten och på prestationer. Området handlar om hur regelverk tillämpas och hur reformer och reformers ambitioner omsätts i verksamheten och förändrar arbetssätt och organisation. Gäller det en reform är själva implementeringen av reformen inte betydelselös för vilka resultat och effekter den leder till. Myndigheter och andra aktörer har möjlighet att tillämpa regelsystem och insatser och på vilket sätt detta görs ger avtryck i resultat och effekter.

Det sista ledet i kedjan benämns Resultat men har egentligen en bredare betydelse. Inom ramen för detta analysperspektiv belyses effekter av regelsystem, reformer och olika typer av förändringar i politiken. Analysperspektivet är närmare kopplat till de kulturpolitiska målen och till motiven för reformer och enskilda politiska åtgärder. Här hanteras dock också förändringar och trender som inte nödvändigtvis behöver kunna kopplas till specifika politiska åtgärder eller reformer, exempelvis mer generella trender som digitalisering och förändrade kulturvanor. Effekter kan vara svåra att härleda från enskilda politiska åtgärder.

Effekter kan uppträda på både individ- och samhällsnivå. De kan dessutom vara avsedda eller icke avsedda. På individnivå handlar det exempelvis om hur olika kulturupplevelser och ett eget kulturellt skapande påverkar och förändrar människors känslor, attityder, värderingar och handlingsmönster. Effekter på samhällsnivå kan uppträda på lång sikt.

Utvärdering av kultursamverkansmodellen

Sedan 2011 har den statliga styrningen och modellen för statsbidrag till regional kulturverksamhet reformerats. Det är väsentligt att belysa hur detta påverkat kulturområdets organisation och arbetssätt samt vilka effekter reformen skapat.

Kultursamverkansmodellen innebär att landsting och regioner tar ett större ansvar för bidragsgivningen till regional kulturverksamhet inom sju områden: Professionell teater-, dans- och musikverksamhet, museiverksamhet, biblioteksverksamhet, konst- och kulturfrämjande verksamhet, regional enskild verksamhet, filmkulturell verksamhet samt främjande av hemslojd.

Kultursamverkansmodellens huvudsyfte är att bidra till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås samt att ge ökade möjligheter till regionala prioriteringar och variationer. Modellen är därmed ett tydligt uttryck för en decentralisering av kulturpolitiken och ur ett utvärderingsperspektiv kan en rad frågor listas:

- Leder modellen till att inflytandet över politiken och medelstildelningen reellt överläts till landstingen, eller handlar det i praktiken om en utlokalisering av den statliga politiken?

- Tar regionerna över statens roll när det gäller både styrning och kultursyn?
- Tydliggör modellen statens, landstingens och kommunernas roller?
- Är modellen samordnad med andra statliga satsningar fokuserade på regional och lokal nivå?
- Bidrar de statliga medel som avsätts till att garantera en väl avvägd institutionell infrastruktur på kulturområdet?
- Bidrar modellen till en ökad samverkan inom och mellan landsting och kommuner?
Om ja: vilka är fördelarna respektive nackdelarna med detta?
- Hur fungerar samrådet med länets professionella kulturliv och det civila samhället?
- Fungerar modellen med principen ”armlängds avstånd” när regionerna ska fördela pengar?
- Hur påverkas förutsättningarna för kulturskapare av modellens införande?

Lägesbedömningar

Kulturanalys verksamhet ska bidra till en bedömning av kulturområdet i relation till de mål som regeringen har slagit fast för kulturpolitiken. Det innebär att utöver de mer avgränsade analyserna och utvärderingarna görs också återkommande breda sammanställningar, lägesbedömningar, analyser och avstämningar i relation till de kulturpolitiska målen.

Lägesbedömningarna och Kulturanalys samlade uppföljning, analysverksamhet, forskningsbevakning och omvärldsanalys kan påvisa områden där det finns problem i systemens funktionalitet och ändamålsenlighet, stora avvikelser från de kulturpolitiska målen eller en ogynnsam utveckling eller situation för specifika grupper i samhället. Kulturanalys strävar efter att i sådana frågor tydliggöra problematiken, lyfta fram förklaringar och därmed också skapa förutsättningar för lösningar och rekommendationer om åtgärder och insatser till både regering och berörda myndigheter. Vi försöker peka ut områden inom kulturpolitiken där det är angeläget att vidta politiska åtgärder. Analyserna ska om möjligt sträva efter en djupare förståelse för de avvikelser från målen som finns och vara åtgärdsorienterade i syfte att stärka förutsättningarna för förändring.

Utgångspunkterna för lägesbedömningar i relation till de kulturpolitiska målen görs i ett särskilt avsnitt nedan.

Kulturanalys Norden

Från 2016 har Kulturanalys Nordiska ministerrådets uppdrag att etablera ett nordiskt kunskapscentrum för kulturpolitik – Kulturanalys Norden. Uppdraget förlängdes 2019 till 2022. Kulturanalys Norden ska bygga upp en nordisk kulturpolitisk kunskapsbas till nytta för det nordiska kulturpolitiska samarbetet, nationella myndigheter, kulturlivet i de nordiska länderna och nordisk kulturforskning. Därmed ska Kulturanalys Norden utgöra en kunskapsmässig knutpunkt mellan de nordiska ländernas kulturmyndigheter, nordiska samarbetsorgan och institutioner, forskare inom kulturpolitik och statistiska centralbyråerna.

Detta ska åstadkommas genom att Kulturanalys Norden:

- främjar en långsiktig och systematisk samordning av nordisk kulturstatistik,
- genomför utredningar och analyser av kulturpolitiska frågor som kan bidra till policyrelevant kunskap, och
- sprider kunskap och samarbetar med ett nätverk av forskare, statistiker och andra experter inom kulturpolitik.

Kulturanalys Norden ska vidare i sitt arbete ha tät kontakt med och samarbeta med motsvarande internationella initiativ, särskilt i Europa.

Det nordiska uppdraget ligger i linje med och stärker Kulturanalys nationella uppdrag och ska vara helt integrerat i Kulturanalys organisation.

Uppföljning av de kulturpolitiska målen

Alla insatser inom svensk kulturpolitik ska ytterst medverka till att uppnå de nationella kulturpolitiska målen:

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.²

De tre målen kan benämnas självständighetsmålet, delaktighetsmålet och samhällsmålet. Myndigheten för kulturanalys har i uppdrag att bidra till en samlad uppföljning av de kulturpolitiska målen och myndighetens samlade verksamhet – statistik, utvärderingar och analyser – syftar till att på olika sätt bidra till denna bedömning. Uppgiften är komplex. Dels eftersom kulturområdet är ett område som till sin karaktär inte så lätt låter sig uttryckas i mätbara termer och dels eftersom de nationella kulturpolitiska målen i första hand är avsedda som visionsmål och riktninggivare för olika kulturpolitiska insatser, snarare än som mätbara mål.³

En långsiktig struktur för resultatredovisning och samlad bedömning av utvecklingen utgår därför från fem grunder: *fokus på delområden, utvecklingens riktning, nuläget, underlag för policyöverväganden och effekter.*

² Proposition 2009/10:3, s. 26.

³ Kulturdepartementet promemoria 2010, s. 33–34.

Fokus på delområden

De övergripande nationella kulturpolitiska målen behöver brytas ner för att vara uppföljningsbara. Kulturanalys föreslår att följande delområden inom de övergripande målen ska följas upp långsiktigt:

Nationella kulturpolitiska mål	Delområden inom målen
Självständighetsmålet Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.	<ul style="list-style-type: none">- Sociala och ekonomiska villkor- Yttrandefrihet och kulturens oberoende ställning- Kulturens arenor för det gemensamma samtalet- Internationalisering
Delaktighetsmålet Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet.	<ul style="list-style-type: none">- Deltagande i bildningsverksamhet, eget skapande och kultur- Kultur i hela landet
Samhällsmålet Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling	<ul style="list-style-type: none">- Genomslag i samhällsplanering- En vidgad arbetsmarknad- Internationalisering

Urvalet av delområden utgår från en kartläggning av hur målen motiverats och tolkats i kulturpolitiska propositioner, regeringens resultatredovisning i budgetpropositionerna samt kulturmyndigheternas årsredovisningar. Syftet med att peka ut delområden inom målen är att förtydliga vilka områden resultatredovisningen bör prioritera och systematiskt följa utvecklingen inom.

Också de tvärssektoriella politiska målen är relevanta. Det innebär att integrationspolitikens övergripande målsättning om att ”alla ska ha lika möjligheter, rättigheter och skyldigheter, oavsett etnisk och kulturell bakgrund” ska beaktas i värderingen av aspekterna. Detsamma gäller jämställdhetspolitikens övergripande mål om att ”kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv”. En värdering av kulturarbetets sociala och ekonomiska villkor bör därför exempelvis uppmärksamma om villkoren tenderar att skilja sig åt för män och kvinnor, alternativt för kulturutövare med svensk respektive utländsk bakgrund. Även målen för funktionshinderspolitiken kan ligga till grund för bedömningen av utvecklingen på flera delområden. Det övergripande målet är ”en samhällsgemenskap med mångfald som grund, att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning”.⁴ Genomlysningar av villkoren för funktionsnedsatta konstnärer och kulturarbetare samt tillgänglighet och deltagande bör därför återkommande kunna utgöra underlag för värderingar av utvecklingen.

Utvecklingens riktning

När det gäller statistik eller data med längre tidsserier är det möjligt att tala om *utvecklingens riktning* i relation till de kulturpolitiska målen. Att vi väljer att just tala om utvecklingens riktning beror på att de kulturpolitiska målen i stort saknar mätbara

⁴ Regeringskansliet 2016, s. 4.

målnivåer. Det är alltså inte möjligt att avgöra vad som kan betraktas som ”tillräckligt” goda villkor för konstnärer och kulturutövare eller hur många som bör delta i kulturlivet för att målet om allas möjlighet att delta ska anses vara uppfyllt. Bedömningen om utvecklingens riktning tar således fasta på i vilken mån exempelvis bokutlåningen på bibliotek ökar eller minskar, men vi kan inte ta ställning till huruvida en viss nivå utgör en måluppfyllelse.

Nuläget

Kvalitativa studier och kvantitativa kartläggningar, där en tidsserie saknas, kan ändå ligga till grund för en bedömning av nuläget i relation till målen. Saknas referenspunkter tillbaka i tiden är enda möjligheten att värdera resultaten utifrån om det beskrivna *nuläget kan anses ligga i linje med målens intentioner*.

Underlag för policyöverväganden

Statistiska underlag eller avgränsade kvalitativa studier behöver förstås i ett politik- eller systemsammanhang och sättas i relation till politiska åtgärder och verktyg. För att bidra till kulturpolitikens utveckling behöver resultaten från olika kartläggningar och studier vidare utvecklas till policyöverväganden eller underlag som fungerar som stöd i politiska processer. Detta är i sig ett analytiskt arbete som tydliggör förutsättningar och alternativa politiska åtgärder.

Effekterna

Möjligheterna att härleda effekter från kulturpolitikens insatser varierar beroende på underlag och på insatsens utformning. Med effekter avses i första hand den långsiktiga betydelsen av en viss insats eller ett regelverk. En utgångspunkt för våra bedömningar är dock att kulturen är en del av samhället och vid sidan om kulturpolitiken påverkas kultursektorn av såväl insatser inom andra politikområden som övergripande samhällstrender. Kulturvanor och delaktighet i kulturen påverkas till exempel av urbanisering och av politiska åtgärder inom skola, infrastruktur och digitalisering.

På en övergripande nivå är det exempelvis möjligt att jämföra kulturvanestatistik över tid med trenderna inom samhällets kulturutgifter. Givet att det finns en parallell utveckling med ökade offentliga satsningar på kultur och en stigande andel medborgare som tar del av kultur skulle man kunna tala om att politiska initiativ fått effekt. Samtidigt kan det alltså inte uteslutas att en utveckling mot ett ökat kulturdeltagande förklaras av andra parallella samhällsförändringar, som kan handla om allt från utbyggnaden av bredband till en ökad andel elever på teoretiska gymnasieprogram. Vi bedömer därför att det krävs en fördjupad analys av reformens kontext om sannolika effekter av statliga anslag eller andra insatser ska kunna påvisas.

Prioriteringsgrunder

I grunden för vår verksamhet ligger instruktion och regleringsbrev och de explicita uppdrag som dessa innehåller. Både inom ramen för vårt övergripande uppdrag och specifika uppgifter finns dock utrymme för egeninitierade studier och vägval. Kulturområdet och kulturpolitiken är omfattande och detta speglas i Kulturanalys uppdrag. Det är nödvändigt att göra prioriteringar och avgränsningar och för detta krävs prioriteringsgrunder.

En första prioriteringsgrund är en bedömning av vilka analyser och utvärderingar som har mest relevans för myndighetens primära målgrupp – den nationella politiska nivån och Regeringskansliet. Det innebär att fokus är på frågor som ligger inom räckhåll för nationell kulturpolitik och de verktyg och system som regeringen förfogar över när det gäller utformningen av kulturpolitiken. Hit hör naturligtvis också kopplingen till de kulturpolitiska målen och de prioriterade områden som regeringen valt att särskilt lyfta fram.

Till denna prioriteringsgrund kan också räknas omfattningen av de statliga resurser som är kopplade till en satsning eller hur genomgripande en reform eller förändring är. Det är helt enkelt mer motiverat att studera omfattande satsningar och större förändringar av system, ansvarsfördelning och statsbidragsmodeller. I vissa fall kan det dock vara motiverat att studera försöksverksamhet eller strategiska reformer i mindre skala om dessa är genomförda i syfte att skapa ett bättre kunskapsunderlag inför en större reform eller satsning.

En andra prioriteringsgrund är vilka analyser och utvärderingar som går att genomföra med kvalitet i data, slutsatser och till en rimlig kostnad. Kulturanalys studier ska bygga på trovärdiga data med hög validitet och reliabilitet, vilket kan innebära att vissa frågeställningar – även om de har hög politisk relevans – inte kan belysas. Brister i datatillgång och svårigheter att renodla effekter och samband bör beaktas. Likaså behöver vi ta hänsyn till tid och kostnader för datainsamling, vilket innebär att vissa analyser inte kan göras. Resursargumentet innebär också att utvärderingar och analyser som kopplar samman olika delar av myndighetens uppdrag, och därmed belyser flera prioriterade frågor, bör prioriteras.

Ett flertal myndigheter och forskningsmiljöer bidrar till att stärka kunskaperna om kulturområdet, och en tredje prioriteringsgrund handlar om andra aktörers ansvarsområden och en avvägning av vad andra aktörer gör inom samma område som Kulturanalys. Sammanfattningsvis kan prioriteringsgrunderna listas på följande sätt:

Politiska och innehållsmässiga prioriteringsgrunder

- Koppling till myndighetens kärnuppdrag
- Koppling till de kulturpolitiska målen och regeringens prioriterade områden
- Relevans för nationella politiska aktörer (regering, riksdag)
- Omfattande statliga resurser eller större reformer
- Strategiska reformer eller försöksverksamhet
- Möjlighet att genom politiska åtgärder påverka och åstadkomma förbättringar

Utvärderingsmässiga prioriteringsgrunder

- Avgränsning och operationalisering av frågeställningar och variabler
- Tillgänglighet till data, tid och kostnader för datainsamling
- Validitets- och reliabilitetsaspekter

Relation till andra aktörer

- Andra myndigheter inom kulturområdet eller närliggande politikområden
- Andra myndigheter inom utvärderingsområdet
- Forskningsmiljöer vid lärosäten
- Andra utvärderingsmiljöer

Samordning och synergier

- Samordningsmöjligheter – koppling till olika delar av myndighetens uppdrag

Styrdokument för Myndigheten för kulturanalys

Regeringens styrdokument

- SFS 2011:124 Förordning med instruktion för Myndigheten för kulturanalys
- SFS 2011:1235 Förordning om ändring i förordningen (2011:24) med instruktion för Myndigheten för kulturanalys
- Regleringsbrev

Analysplan

Analysplanen är treårig och anger utgångspunkterna för hur verksamheten utformas. Planen innehåller ett övergripande förhållningssätt och redovisar grunderna för hur olika analyser och utvärderingar prioriteras. Kulturanalys verksamhet delas in i fyra huvudområden och de centrala frågeställningarna inom varje område diskuteras. Syftet med denna analysplan är att presentera hur Kulturanalys har valt att se på sitt uppdrag, hur uppdraget växlar över i verksamhet och vilka överväganden som är betydelsefulla i vår långsiktiga inriktning och organisering.

Strategier

För mer specifika kulturpolitiska delområden har ett antal strategier tagits fram. De redovisar centrala frågeställningar inom ramen för Kulturanalys uppdrag så som det beskrivs i myndighetens instruktion. Strategierna revideras vid behov och successivt under 2020.

- Kommunikationsstrategi 2014–16, uppdaterad 2019
- Strategi för arbete med forskningsfrågor
- Strategi Kulturanalys arbete med att bedöma utvecklingen när det gäller MTJ på kulturens område 2014–20
- Strategi och plan för Kulturanalys arbete med statistikverksamheten 2018–20
- Strategi för omvärldsanalys 2018–20
- Strategi kultursamverkansmodellen 2018–20
- Strategi verksamhetsstyrning och bidragsordningar 2018–20
- Strategi Kulturanalys Norden 2017–19 (samma som 3-årskontraktet med NMR), reviderad 2019
- Strategi för harmonisering av nordisk kulturstatistik 2020–2022

Verksamhetsplan

Den konkreta verksamheten i form av projekt och aktiviteter slås fast i Kulturanalys årliga verksamhetsplan.

Publikationer

Statistik och kulturvanor

2012

- Samhällets utgifter för kultur 2010–2011. Kulturfakta 2012:1
- Museer 2011. Kulturfakta 2012:2

2013

- Museer 2012, Kulturfakta 2013:1
- Besöksutveckling för museer 2012. Redovisning av ett regeringsuppdrag
- Sverige behöver en ny kulturvanestatistik. Kulturpolitiska rekommendationer 2013:1
- Vem besöker de centrala museerna? (promemoria till regeringen enligt uppdrag)

2014

- Museer 2013. Kulturfakta 2014:1
- Vem besöker de centrala museerna? Redovisning av ett regeringsuppdrag
- Barns och ungas kulturvanor: En pilotundersökning genomförd i Stockholms stad 2013
- Samhällets utgifter för kultur 2012–13. Kulturfakta 2014:2

2015

- Museer 2014. Kulturfakta 2015:1
- Besöksutveckling för museer 2014. Redovisning av ett regeringsuppdrag
- En inblick i svenska folkets kulturvanor 2015. En rapport baserad på SOM-statistik
- Kultur och unga – en förstudie om barns och ungas kulturvanor
- En ny svensk kulturvaneundersökning: bakgrund, överväganden och förslag – en förstudie
- Kulturmiljövård – en förstudie

2016

- Kulturvanor. Rapport 2016:1
- Rummet av kulturvanor: En fördjupad analys av 2014 års SOM-undersökning
- Besöksutveckling för de centrala museerna 2015. Redovisning av ett regeringsuppdrag
- Plan för arbetet med kulturvaneundersökningar. Redovisning av ett regeringsuppdrag
- Samhällets utgifter för kultur 2014–15. Kulturfakta 2016:1
- Kulturmiljöstatistik. Kulturfakta 2016:2
- Museer 2015. Kulturfakta 2016:3

2017

- Studieförbund 2015. Kulturfakta 2017:1
- Kulturvanor. Socioekonomiska analyser och tidstrender. Kulturfakta 2017:2
- Besöksutveckling för de centrala museerna. Redovisning av ett regeringsuppdrag
- Kulturen i siffror 2017. Kort om kultur 2017:2
- Museer 2016. Kulturfakta 2017:3
- Samhällets utgifter för kultur 2016. Kulturfakta 2017:4
- Barns och ungas kulturaktiviteter. Kulturfakta 2017:5

2018

- Kulturen i siffror 2018. Kort om kultur 2018:1
- Besöksutveckling för de centrala museerna 2017. Redovisning av ett regeringsuppdrag. PM
- Museer 2017. Kulturfakta 2018:1
- Kulturvanor i Sverige 1989–2017. Kulturfakta 2018:2
- Samhällets utgifter för kultur 2017. Kulturfakta 2018:5

2019

- Museer 2018. Kulturfakta 2019:1
- Besöksutveckling för de centrala museerna 2018. Redovisning av ett regeringsuppdrag. PM
- Kulturvanor i Sverige 1989–2018. Kulturfakta 2019:2
- Samhällets utgifter för kultur 2018. Excelfiler
- Kulturens geografi. Tillgång till kultur i landets kommuner. Kulturfakta 2019:3
- Kulturskarpares geografi. En registerstudie. Kort om kultur 2019:1

Utvärdering och analys

2012

- Kulturanalys 2012
- Att utveckla indikatorer för utvärdering av kulturpolitik. Rapport 2012:2
- Kultursamverkansmodellen – en första utvärdering. Rapport 2012:1
- Finansieringsmodeller för konst och kultur: En kartläggning av problem, teori och goda exempel
- Ideellt arbete i kultursektorn
- Strategier, tillvägagångssätt och resultat inom de särskilda satsningarna på jämställdhet inom film-, musei- och musiksektorerna 2011
- Om medborgarperspektiv, deltagande och publikarbete

2013

- Kulturanalys 2013
- Jakten på medborgarfinansiering: en omvärldsanalys av Crowdfunding
- Kultursamverkansmodellen. Styrning och bidragsfördelning. Rapport 2013:2

- Kulturlivet, näringslivet och pengarna: en omvärldsanalys. Rapport 2013:3
- Att styra genom samverkan: Genomförandet av kultursamverkansmodellen i Jämtlands och Kronobergs län
- Samverkan ligger i tiden. En intervjustudie om kultursamverkansmodellen
- Skapande skola. En första utvärdering. Rapport 2013:4
- Skapande skola. En kalejdoskopisk reform och dess praktik

2014

- Kulturanalys 2014
- Bland förebilder och föreställningar: Jämställdhetsarbetet på kulturområdet. Redovisning av regeringsuppdrag
- En regional resurs på konstnärlig grund: Länsteatrarna och kultursamverkansmodellen. Rapport 2014:3
- Att bidra till (ny)skapande kultur – en utvärdering av Kulturbryggan och Musikplattformen. Rapport 2014:4
- Förslag till utvärdering av kulturverksamheten i folkbildningen. Redovisning av ett regeringsuppdrag

2015

- Kulturanalys 2015
- Kultur av vem? En undersökning av mångfald i den svenska kultursektorn. Rapport 2015:2
- Samhällstrender och kulturvanor: en omvärldsanalys. Rapport 2015:3
- Läsförämjande insatser. Implementeringsstudie och plan till långsiktig utvärdering
- Förberedande studie inför införande av fri entré vid statliga museer.
- Hur mycket medel blir över till verksamheten – en studie av utvecklingen av kulturinstitutioners intäkter och kostnadsslag
- EU-stöd. En kartläggning av EU-stödet till svenska kulturområdet

2016

- Kulturanalys 2016
- Hotad kultur? En undersökning om hot, trakasserier, och våld mot konstnärer och författare i Sverige. Rapport 2016:3
- Skapande skola. Mer kultur åt eleverna och mer jobb till konstnärerna?
- Utveckling av resultatindikatorer för kulturpolitik. Redovisning av ett regeringsuppdrag
- Vårdar eller väktare? Uppdragsgivare om hot och våld mot konstnärer och författare. Rapport 2016:4

2017

- Kulturanalys 2017. Rapport 2017:2
- Dramatiska villkor. Länsteatrarnas ekonomiska handlingsutrymme 1980–2015. Rapport 2017:1
- Vilken mångfald? Kulturinstitutioners tolkningar av mångfaldsuppdraget. Rapport 2017:3
- Utsatta museer? En kartläggning av skadegörelse, våld och hot mot museer i Sverige. Kort om kultur 2017:1

2018

- Kulturanalys 2018. Rapport 2018:1
- Att bidra till inkludering. Rapport 2018:2
- Rummet av kultur och medievanor 2015. Rapport 2018:3
- Kulturarbetare eller byråkrat. Rapport
- Kulturen i siffror 2017. Kort om kultur 2017:2

2019

- Kulturanalys 2019. En lägesbedömning i relation till de kulturpolitiska målen. Rapport 2019:1
- Kultur i demokratins tjänst. En utvärdering av satsningen Äga rum. Rapport 2019:2

Kulturanalys Norden

2017

- Kulturstatistik i Norden – en förstudie. Nordisk kulturfakta
- Film på bio i Norden
- Jämställd kultur. Kvinnor och män på statligt finansierade kulturinstitutioner i Norden. Nordisk kulturfakta
- Kultur med olika bakgrund. Utländsk bakgrund bland anställda på statligt finansierade kulturinstitutioner i Norden. Nordisk kulturfakta
- Vem får vara med? Perspektiv på inkludering och integration i kulturlivet i de nordiska länderna. Nordisk kulturfakta

2018

- Kulturpolitisk styrning. Ansvarsfördelning och reformer inom de nordiska ländernas kulturpolitik under 2000-talet. Nordisk kulturfakta
- Museer i Norden
- Barns och ungas kulturvanor. En gemensam undersökning av barns och ungas kulturvanor? PM

2019

- Making Culture. Children and young people´s leisure culture. Nordisk kulturfakta
- Kulturutgifter i Norden (publ. 2020)
- Bibliotek i Norden (publ. 2020)

